

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

PIK XLVI.

Ч. 192. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 19-го серпня 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 192. Jersey City, N. J., Friday, August 19, 1938.

VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0897.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯД МАЄ СУБСИДЮВАТИ ВИВІЗ ЗБІЖЖЯ

ВАШИНГТОН. — Департамент рільництва збирається вивезти поза границі й продати на світовому ринку надвишку цього річного збору пшениці, що виносить коло 100 мільонів бушлів.

З огляду на те, що цього року збіжжя зародило й по інших краях, уряд буде мусити дати на цей вивіз субсидію, якщо американський фермер має дістати свою пайку з міжнародної торгівлі збіжжям.

Департамент рільництва виробляє тепер план способів, як дати цю субсидію фермерству. Перед остаточною вирішенням уряд засягне голосу Канади.

ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІЗМ ВИСОКИМ ФЕДЕРАЛЬНИМ УРЯДНИКАМ.

ВАШИНГТОН. — Перед спеціальним комітетом конгресменів, що розсліджує так звані неамериканські акції, конгресмен Мейсон з Іллінойсу, член комітету, зробив закиди 8 високому федеральному уряднику, що вони є членами „Американської Ліги для Миру й Демократії“, котру він назвав скритою комуністичною організацією.

Дейвис, голова комітету, додав, що вони певно не знають справжнього характеру організації, і заповів розслід тої організації.

Говмз Шело, директор американзму при Американським Легіоні, вичислив іще кілька організацій, що, на його думку, є теж комуністичні, як: Воркерс Алейнс, Американський Студентський Союз і Американський Конгрес Молоді.

ВИСМІВАЮТЬ ЗАКИД КОМУНІЗМУ КОНГРЕСУ МОЛОДІ.

ПОКІПСІ (Нью-Йорк). — Другий день світового конгресу молоді присвячено звітам представників молоді з 14 держав з умовин життя молоді. Делегати висказували жаль, що на конгресі нема представників тоталітарних держав.

Джозеф Кеден, голова американської делегації на конгрес, висмівав закид Говмза Шела, директора американізму при Американським Легіоні, що, мовляв, конгрес молоді є комуністичний. Він казав, що Шело привик називати когось комуністом кожного тижня. Він, мовляв, називає комунізмом усе, чого не розуміє; не розуміє, як могла молодь світу зібратися для миру, і тому це називає червоним.

Представник Болгарії жалувал, що ще Перший Світовий Конгрес Молоді не підняв питання мирної ревізії існуючих кривд і кращого трактування меншин.

Пані Рузвелтова, котра вже говорила на конгресі, знов його відвідала.

ГЕНГСТЕР ЗАКИДАЄ ГАЙНСОВІ „ФІКСУВАННЯ“ РЕКЕТУ.

НЬО ЙОРК. — Одним з перших свідків прокураторії проти Джеймса Гайнса, окружного провідника Тамані Голу, що стає тут на суді, обвинувачений за участь у лютерійним рекету, був генгстер Джордж Вайнберг, член шайки Роча Шульца.

Вайнберг зізнав, що він був свідком того, як Гайнс дістав від шайки хабар у сумі \$1,000 та обіцяв „пофіксувати“ для шайки суди так, щоб рекетіри робили свій „бізнес“ без страху перед судовими клопотами.

Прокуратор Дюї казав потім, що фондів рекетирської шайки живано в політичній боротьбі, щоб повалити кандидата на уряд прокуратора, Пеко-ру, а зате вибрати прокуратором приятеля рекетирів, Доджа.

ЩЕ В ОДНОМУ МІСТІ ЗВ'ЯЗУЮТЬ ЗЛОЧИНЦІВ, ПОРОКИ Й ПОЛІЦІЮ.

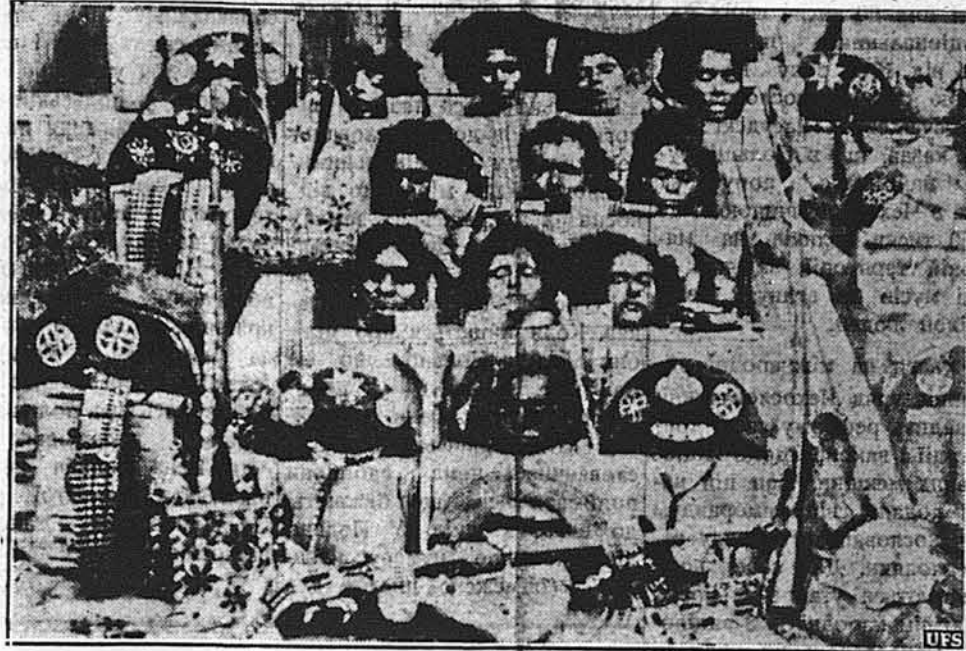
ФІЛІДЕЛЬФІЯ. — Спеціальна лава присяжних суддів подала судові звіт за свого розсліду і каже в цьому звіті, що два останні роки в цьому місті процвітали злочини й пороки, бо рекетіри, що живуть з пороки, повязалися з поліцією й міськими урядниками. Присяжні постановили поставити на суд за шulerство 150 осіб, а рівночасно заявили, що треба поставити на суд і поліцаїв та міських урядників.

БУВШИЙ ПРОКУРАТОР ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ОБМАН.

ТРЕНТОН (Нью-Джерзі). — Присяжні судді в місцевому федеральному суді признали Філіпа Коффіна Сина, бузшого генерального прокуратора стейту Нью-Джерзі, винуватим продажу обманних нафтових акцій.

ЩЕ ДАЛІ ПАРАДУЮТЬ ДЛЯ КОРИГЕНА.

БОФАЛО (Нью-Йорк). — Як Доглас Кориген приїхав сюди літаком, щоб перервати на одну ніч свою подорож на захід, кількатисячна товпа влаштувала йому парадний похід з лeтoвищa до готелю.

БАНДИТИ.

Бразильському уряду нарешті вдалося знищити шайку одноокого бандита Лям-пар (ліхтаряний стовп). Бандит та його 10 спільників згинувли в справжній битві з поліцією в горах коло Вілянови, в Багії. Щоб люди могли бути певні, що бандитська шайка їх уже не буде нападувати, уряд казав повідтинати голови вбитих бандитів та виставити їх на публічний вид, як це показано на світлинці. На переді ватажок, а в другім ряді, зараз за ним, його любовниця.

МАЄ ЩАСТЯ, ЩО АРЕШТОВАНИЙ.

Майк Романюк, літ 55, з Судбурі, Онтаріо, може нині дякувати поліції і бути їй вдячний ціле своє життя за те, що вона його арештувала.

Коротко справа представляється так: Одної ночі два поліцаї, ідучи спіярськими рейками, знайшли Романюка, що лежав наоверх рейок і смачно спав. На одній шині спочивала голова, як на подушці, а на другу положив свої ноги, щоби було вигідніше йому лежати. На такому підлозжі і в такій позиції тіла він твердо заснув. Можливо, що снілось йому, що він спить собі в хаті, в мягкому матрацовому ліжку під периною і при відчиненому вікні. Поліція збудила його, арештувала та забрала до себе, де він досипляв решту ночі.

П'ять хвилин після цієї сцени перегнав через те місце, де так вигідно спався Майков, поспішний потяг.

У поліційному суді дістав Романюк десять доларів кари за те, що був п'яний.

Кожний, хто про це чув, говорив: „Романюк має велике щастя, що його арештувала поліція“.

МАСОВЕ ЗАТРОЄННЯ МЯСОМ.

Населення СССР дуже відчуває недостачу мяса. Тому на ринку появилoся багато мяса з недужих тварин, що спричинило масове задушення людей і навіть багат випадків смерті. Дійшло до того, що у відпочинковій місцевості під Москвою, Гатчині, подали в харчівні робітничої оселі котлети з вепровини, що розкладалась і до того була затроєна, ще стрихніною. Кільканадцять осіб затруїлися. Не зважаючи на те, управа харчівні веліла подати на вечерю котлети з цього самого мяса, хоч столівники протестували. Найцікавіше те, що совєтська влада взагалі не реагує на випадки масового затроєння і не притягає винуватців до відповідальності.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ВИТАЄ СВІТОВИЙ КОНГРЕС МОЛОДІ.

Перший день засідання Світового Конгресу Молоді у Покіпсі, Нью-Йорк, витали між іншими д-р Генрі Нобел Мек-Крекен, президент колегії, та пані Рузвелтова, жінка президента Злучених Держав. Пані Рузвелтова підчеркувала значіння світової організації молоді як „найкращих агентів миру“. Привіт пані Рузвелтової набрав спеціального значіння з огляду на те, що уряд міста не хотів витати конгресу офіційно, бо, мовляв, він є інтернаціональний, себто на ньому є делегати з різних країв, держав і народів.

СМЕРТЬ 7 ЛЕТУНІВ.

Военна фльота в Сан-Дієго, Каліфорнія, подала до відома, що в 3 випадках, котрі трапилися летунам фльоти у вівторок, згинувли в один день 7 фльотних летунів. Три з них згинувли, як великий бомбовий літак упав у залив, один під час нещасливого осідання на сушу, три інші через упадок торпедового бомбера на табір.

МАСОВА ВТЕЧА ДІТЕЙ З ВІДПОЧИНКОВИХ ТАБОРІВ.

Хоч большевицька преса дуже захвалює відпочинкові табори для дітей — в останніх часах діти масово втікають з цих таборів. Большевицька преса скидає вину за стан таборів на „ворогів народу“ і при цій нагоді виявляє, в яких жахливих умовах живуть діти по таборах. „Красная Газета“ пише, що в одному з таборів у 30 маленьких кімнатах поміщено 500 дітей, які без постелі сплять в одніях. Кімнати дуже брудні і з блошицями. Хоч діти перебувають у таборі вже майже місяць, іще ні разу не купалися і навіть не мають води до миття рук. Харч гірше ніж поганий, бо управа табору послідовно відпродує приділені таборів харчі, біля і посуду потайним — торговцям.

ТРИПНЯКИ НА РАТИ.

В одній громаді в Хорватії жінка місцевого кельнера вродила хлопця, що важив три кіля. Два дні пізніше до світа прийшла на світ дівчинка, а ввечір того самого дня ще одна дівчинка. При третій дитині мама вмерла, а всі троє дітей живуть здорові.

РАХУЮТЬ ДИКІ КАЧКИ.

Недавно зачалось офіційне обрахування диких качок у Саскачевані, а також у Манітобі й Альберті. Обрахує їх армія добровільних робітників, зорганізованих товариством „Докс Онлімітєд“. Між тими, що обраховують, є фермери, сторожі дичини, члени ліг риболовства й доведства і муніципальні власті. Всі вони працюють у кооперації з провінціальними департаментами.

Останній обрахунок качок, переведений 1935 р., виказав, що Саскачеван має сорок мільонів качок.

САМ ВЛІЗ У КЛОПІТ.

Бажаючи направити нелегальний учинок вперед дванадцятьох років, І. Гомадей з Чехословаччини попав у конфлікт з імміграційним законом і в Гамільтоні, Онт., відбулась проти нього перша судово акція.

Його обвинуватув місцевий імміграційний інспектор, який свідчив у суді, що Гомадей тому 12 років нелегально прибув до Канади і, замешкавши там один рік, перенісся нелегально до Злучених Держав де перебув 10 років. Хоча спровадити тепер до себе, до Злучених Держав, свою жінку й дитину з краю, він, щоб це міг зробити, перейшов знову до Канади і там зажадав канадійського віза в цілі вже легального переходу до Злучених Держав і після того тут домагатися громадянства.

Суддя відложив засуд на вісім днів, бо перше хоче почитати, що скажуть на це імміграційні власті в Отаві.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

З ГРОМАДСЬКОЇ РОБОТИ ПО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛАХ

ЛЬВІВ. — Не звертаючи уваги на утиски польської влади, українське село в героїчний спосіб відбиває ворожі напади і серед тих тяжких відносин таки проявляє активне громадське життя. Переважаюча більшість українських сіл має нині по кілька інституцій, як кооперативи, читальні „Просвіти“, дитячі садки, рідні школи, спортові дружини, аматорські й спортові кружки. Наші села справляють національні свята, ювілейні концерти, переводять жалобу по заслужених народніх провідниках, наражаючись часто на дошкулювання, а то й арешти влади.

Ювілей у Бортниках.

Краєва преса в останніх числах приносить чимало таких звітів з діяльності українських сіл. Між іншим пишуть: Дня 10-го липня відбулося в селі Бортниках, пов. Ходорів, у рамках ювілейних обходів гарно зорганізоване й гарно переведене свято „Просвіти“. По торжественній Службі Божій відбувся похід до ново вибудованого великого читального дому, де по посвяченні ювілейного дуба виголосив проповідь о. Мельничин із Молотова. Не зважаючи на зливний дощ, усі точки програми виконано до кінця без найменшого порушення порядку. Пополудні у читальній домівці відбулася просвітняська академія. Найкраще випали хорові точки під управою бузшого полк. У.Г.А., О. Краєвського. Назагал академія випала дуже успішно.

Ювілей у Підністриях.

Другим таким успішним святом було свято „Просвіти“ в Підністриях. Виступ на академії злучених хорів Вербиці, Новосілець і Підністрия під диригентурою С. Прокопяка, гідний признання. Із деклямацій виріжнілись: „Казка про велетня“ — Катрі Слівінської і „Не хиліть вниз прапора“ — Ольги Хомик.

Посвячення фундаментів під гр.-кат. каплицю.

Дня 26 липня ц. р. посвятив о. Степан Ковалів при великому здвизі народу зо Стріліськ Нових, Стріліськ Старих і Кнісела фундаменти під будову укр. гр.-кат. каплиці в селі Генриківці, що належить до стріліської парохії. Давно відчували громадяни малого сільця, в яким половина є польські кольоністи, брак свого рідного дому молитви. Останочно вони добились позволення на будову і, зібравши фонди, поклали фундаменти.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ВІДКИДАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ.

ПРАГА. — Судетські німці в своїх переговорах з чехами є неуступчиві. Вони навіть не хотіли засідати до нарад, аж поки чеський уряд не дасть їм якийсь конкретних обіцянок. Але під напором англійського посередника, лорда Рунсімена, вони почали переговорювати, та зараз же переговори розбилися. Чехи прийняли тільки дві точки з домагань німців, а решту відкинули. Рунсімен напружує всі свої сили, щоб таки далі продавжати наради, надіючись, що коли обі сторони будуть переговорювати, то таки до чогось договоряться.

ІТАЛІЙЦІ РОЗПОЧАЛИ ПРОТИФРАНЦУЗЬКУ АГІТАЦІЮ.

РИМ. — Італійська преса розпочала нагальну протифранцузьку агітацію. Газети закидають французькому уряду, що він далі цілою парою помагає еспанським червоним, а також, що большевицько-жидівські французькі круги стараються очерити Італію, головню її армію. Та знавці міжнародних справ не дуже турбуються цією агітацією. Вони кажуть, що Італія вела точнісінько таку саму агітацію проти Англії на передодні підписання італійсько-англійського договору.

НАСТРОЇ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Кілька міністрів, між ними прем'єр Чемберлейн, вернулись на короткий час до Лондону з вакацій і відбули наради. Нараджувалися вони над відповіддю ген. Франка в справі евакуації чужих військ з еспанських теренів. Відповідь та є відмовна, але цілком не виключає дальших переговорів у тій справі.

КРИВАВІ РОЗРУХИ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛІМ. — Палестина далі кривавиться. Відділ арабських терористів напав на поліційну станцію і схопив команданта станції, з походження жиди, Мозеса Лайзеровича, а також його жінку, двох синів і швагра. Після цього всі вони зникли. В іншій місцевості двя британськй вояки згинувли, коли їх авто наїхало на підложену бомбу. Ще в іншому місці також трісла під авто закопана в землю бомба і ранила тяжко одного жиди. Крім того двох жидів пострілено.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

Секретар стеїту Злучених Держав виголосив на радіо промову про „міждержавні відносини й заграничну політику Злучених Держав“. З огляду на те, що секретар стеїту це по президенті Злучених Держав найвищий федеральний урядник, цю промову треба вважати енуційцією федерального уряду. Що уряд хоче її за таку мати, видно з того, що цю промову виголошено через ланцюх міждержавних радіових стай, а до того уряд постарався подати її радіом у докладній перекладі важливішими міжнародними мовами. Свідчить про це й те, що уряд вибрав для виголошення промови мент, коли на політичному міждержавному овиді зависли поважні загрози вибуху широкого міждержавного конфлікту. Отже американський уряд дав неначе заяву, котроу одні можуть уважати за обіцянку, інші за загрозу, щодо свого становища до питання миру й війни.

У цій заяві американський уряд заявляє устами свого секретаря стеїту, що він основно стоїть за політику миру, себто за погаджування спірних питань між державами не дорогою збройних зударень, але дорогою мирної дискусії й порозуміння. На думку американського уряду, вживання сили й зброї для вирішення міждержавних непорозумінь мусить скоро скінчитися міждержавною анархією. Уряд підсуває, що перти політику на таку дорогу може лише людина, котрій байдуже, що нова війна може довести до знищення самих основ нашої цивілізації.

Зударення двох течій у міжнародній політиці нині загострилося до того, що просто ніякий уряд ані ніяка держава в світі не може станути осторонь від цього зудару. Кожна держава й кожний уряд мусять вирішити, де вони стоять. Навіть як уряд не хоче цього вирішити, то він уже тимсамим вирішує, бо вже сама його нехитість мішатися в справу помагає одній стороні, а шкодить другій. Цими словами секретар стеїту мимоходом скритикував американську традиційну політику невмешування в справи Європи. Він консеквентно остерігав своїх слухачів, що Америка не може держатися на боці й бути недіткненою політичним невдоволенням в інших державах. Політичні боротьби й маеткові недостатки мусять відбитися й на Америці. Як на чужині обмежується свободу, то це мусить загрожувати свободним установам поза границями тих країв.

Розуміючи так свою залежність від порядків у широкому світі, американський уряд думає всіми силами змагати до заведення мирних відносин між державами та заведення таких відносин у світі, що навіть ті держави, які покладаються на збройну силу, зчасом зрозуміють, що їх політики в світі не будуть толерувати. Гол не згадував поіменно ні одної держави, але його слова були досить ясні, щоб усі зрозуміли, кого він саме мав на думці.

ПОЛЯКИ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ

На початку 1938 року світовою пресою пробігла вістка, що поляки в Чехословаччині домагаються для себе широкої автономії. Приклад чеських німців спокусив і маленьку польську меншість до ставлення таких вимог, які переходять межі здорового розсудку. Це так, колиб наші Копичинці, Угнів або Турка вимагали для себе автономії. В Чехословаччині є всього 60 тисяч поляків. Отже „меншіна“ дуже мікроскопічна. Але задля цих 60 тисяч своїх однопольських поляків польський уряд від 1919 року не дає спокою своєму чехословацькому сусідові. Пілсудські колись казав, що в Польщі була найбільше популярна війна з Чехословаччиною. І це за 60 тисяч поляків на маленькій території, за яких у війні мусів би згинуть може й мільон людей.

З уваги на міжнародні обставини уряд Чехословаччини провадить реформу своєї конституції і законів щодо національних меншин. При цій нагоді подали свій меморандум до чехословацького уряду також поляки. Для себе вони домагаються утворення нових шкіл: сім народних і 8 виділових. Чехословацький уряд ці побажання в більшості задовольнив. Позатим поляки в Чехословаччині домагаються для себе утворення нових двох гімназій. І ці вимоги чехословацький уряд ухвалив виконати. Далше — поляки бажають, щоб на стаях залізничні і на поштових урядах були написи крім чеської також польською мовою. Також на це праясний уряд дав свою згоду. В усіх урядових інституціях у тешинській округі має бути заведена польська мова як цілком рівноправна з чеською, і для того вже набирають урядників, що володіють польською мовою. Для польських шкіл у Чехословаччині дозволено купити в Польщі підручників на суму 20 тисяч чеських корон. Навіть справа дванадцятих, залізничників польської національності, що були перенесені з району заселеного поляками, в інший край Чехословаччини, була вирішена: їх повернено на місце попередньої служби. Крім того поля-

ки домагаються, щоб до гірничих підприємств приймали таких відсоток робітників і службовців польської національності, який відсоток складає польська людина даного району. І в цьому напрямі чехословацький уряд іде полякам цілком назустріч.

Коли порівняти положення народньої освіти в Польщі та в Чехословаччині, то з наведених чисел ясно виходить, що освітою в рідній мові поляки в Чехословаччині будуть ліпше забезпечені, ніж поляки в Польщі.

Польська преса називає вимоги поляків до чехословацького уряду мінімальними. Приложимо цю мірку до відносин в українських землях під Польщею. Де українські школи — народні, виділові та середні? Іх, як кіт наплавав. Коли пишеться про міліони дітей у Польщі, що не мають місця навіть у польській школі, то це в першій мірі діти українські. В Чехословаччині нема заборони приймати всіх, що бажають, до високих шкіл. У Польщі діє закон про „номерус клявзус“ (обмежене число) для

всіх неполяків, що хотілиб учитися в польських університетах. На українських землях під Польщею не знайдете залізничника української національності, хоч за Австрії іх було багато. Нема чого й казати про те, що державних урядників — українців полякам „не треба“, бо вони обходяться без української мови. Це вже давне правило в Польщі, що на свої підприємства поляки приймають робітників тільки польської національності, а землю продають лише польським селянам.

Польські громадяни Чехословаччини покладаються в своїх домаганнях до чехів на справедливості і на право. Але цих самих прав і справедливості для українців вони не визнають у польській державі. Це продовження польської політики перед світовою війною. Ті самі люди, що протестували проти гноблення свого народу в царській Росії та в Німеччині, ставали не вблаганими гнобителями українців, де тільки було можна (приміром, у Галичині за Австрії). Справедливо засудив колись цю політику норвезький письменник Бернсон. Чесна людина не може визнавати двоїстої моралі. Це відноситься також до відносин між народами.

Д. М.

„ПРАВДА РУСЬКА“

Законодатний пам'ятник українського права з XI століття.

„Правда Руська“ це найдавніший наш законодавчий пам'ятник після умов із греками та Уставу св. Володимира про церковні суди. Як збірний закон, „Руська Правда“ уявляє собою найдавніше українське право.

Як перше насувається питання: Хто і коли надав „Правду Руську“? Надав її великий київський князь Ярослав Володимирович (пізніше названий Мудрим задля своєї кмітливості й ученості). В першій році надав Ярослав „Правду Руську“, чи між рр. 1016 і 1017, після першої перемоги над Святополком Окаянним, чи після другої перемоги, а перед своєю смертю (1054 р.) — це годі напевно сказати. На всякий випадок „Правду Руську“ приписують

Ярославові, на що вказують заголовки знайдених рукописів цього пам'ятника („Суд Ярослава Володимировича“, „Устав великого князя Ярослава Володимировича“).

Здогадуються теж, що „Правду Руську“ надав Ярослав спершу новгородцям за їх поміч при відвоюванні київського престолу від Святополка Окаянного, а щойно пізніше введено цей закон по всій українській землі. Та коли взяти під увагу зміст „Правди Руської“, то годі в ній добачувати привілеїв, наданих одній якійсь місцевості, і як певне треба прийняти, що „Правда Руська“ скорше чи пізніше була законом, що загально об'язував по всій українській землі.

Перша стаття „Правди Руської“ говорить про вбивство та про криваву пімсту рідних і про кари за голову. Зараз у другій статті під заголовком „Суд Ярославових дітей“ постановлено, що сини Ярослава Володимировича: Ізяслав, Святослав і Всеволод разом із своєю дружиною знесли криваву пімсту, себто вбивство за голову, а оставили грошеві кари й усе інше так, як судив Ярослав. З тієї різної постанови виходить наглядно, що сини Ярослава Володимировича не змінили більше ніякої іншої постанови свого батька, а укладники дотичних рукописів помістили цю зміну постанови у відповідній місці й оставили далі правні постанови про вбивство незмінними. Те саме можна сказати і про статтю 66. „Правди Руської“ до тично процентів, надану великим князем Володимиром Мономахом. Він зібрав був із дружиною на Берестовіні й видав постанову, що обмежувала право побирати проценти. Далі йдуть інші постанови, при яких нема згадки про Володимира Мономаха. Згадка про зміну постанову Ярослава Володимировича є ще й у статті 76, де сказано, що той великий князь дозволяв убити „холопа“ за образу вільної людини, а ця стаття є доповненням 2. статті, згідно з якою після Ярослава Володимировича знесено криваву пімсту.

У зв'язку з першим питанням виринеє друге питання про законодавчу діяльність князя Ярослава і його наслідників, а то, чи надали вони перше і зовсім нове право, невідоме досі українським землянам. Коли Руриковичі заволоділи українським народом, то це на всякий спосіб була зміна форм правління. Громадсько-супільний устрій уступає перед самодержавним правлінням князів та через те це не змінилися внутрішні патріархально-родові улаштування, якими правився український народ від найдавнішого часу за своїм первісним звичаєм. А що й перед князями були свої правні постанови, на це вказує хочби така історична подія, як поборення Вадима (862 р.) князем Руриком за те, що він станув в обороні нарушених князем свобод новгородців. Вже оця сама зміна способу правління натрапила на спротив між народом. Князі мусили рахуватися з дієсним станом і не могли поминати сильно вкоріненого чинника, що ним був народний звичай як основа до їх законодавчих розпорядків. Замість вічевих рад, на яких народ укладав собі постанови, подібуємо в „Правді Руській“ нову законодавчу владу: князя. Він разом із своєю дружиною надає закони, а тими законами охоронює народ перед самоволею, постановляючи, котрий звичай має бути для всіх об'язуючим правом. Передовсім великий князь Ярослав Володимирович признає рідним чи своїм право кривавої пімсти за вбитого. А цієї постанови не видавав князь із дружиною, бо в кожного народу на низькій ступні розвитку власна поміч була першим правом, що впливало з почуття самооборони, забарвленої пристрастю. Князь Ярослав надає цьому народному звичаєві силу закону й оставляє самопоміч родині, на якій ґрунтувався тодішній громадсько-супільний устрій. Чому кари за голову вбитого установлено на 80 і 40 гривень, круг платив загальну кару за проступника, розбіжника видавали на засланні і т. і? Очевидно тому, бо так звичайно суджено проступників і це прибрали в постійну правну форму, щоб однолітним виміром справедливості завести розвиток супільності. Годі заперечити, що тут невідний звичай мусів підпасти зміні, а навіть заступлено його княжми постановами та що ріднім звичаєм зливалися в одну цілість, всеж годі заперечувати те, що в самій основі найдавніше звичаєве право в Україні було джерелом для законного наданого права в „Правді Руській“. Тому „Правду Руську“ треба вважати нашим питомим правом, що вийшло з народнього звичаю. Цього не ухилиють зовсім обставини, що деякі правні постанови „Правди Руської“, як наприклад „суду Божі“ або „проби заліза й води“, нагадують також постанови германського права до деяких з них вийшли з міжнародного обороту, або, що деякі правничі вислови, як „вир“, „вирник“ є нібито неукраїнського походження, бо хоч українці мали взаємини з іншими народами, то годі знайти якунебудь правну основу, щоби можна було сказати, що українці перейняли чуже право. Народне життя, вдача народу та супільні умовини на українських землях створили собі живе право, що відповідало світоглядів українського народу й вимогам його успішного існування.

З цим в'яжеться третє питання: про систему українського права на основі „Правди Руської“. Хоч „Правда Руська“ збереглась до наших часів у винятках, всеж є вона дуже поважним законодавчим збірником, де знаходимо свою систему, яка відповідає тодішнім вимогам і розвиткові українського права взагалі.

Підметом права на основі „Правди Руської“ можуть бути лише вільні люди. Невільники не можуть мати маетку, а за їх проступки відповідає господар. Кара за вбивство невольника це відшкодування за втрату робітника; а що невольника могла привести на світ більше робучих рук, тож і заплата за її голову, більша, а таксамо більша кара за вбивство пістуну або пістунки. Жінка (свобідна) як нижча господарська сила стоїть на другім місці при спадкоємстві. За її голову платиться „вир“, а як вона провиниться, то пів „вири“ за голову. Діти підпадають домашній карі.

На першій місці виступає „Правді Руській“ кари право, що наче червоною ниткою торочиться всіми постановами. Це й природне, бо першою умовиною успішного розвитку народу це безпека особи й майна. І всі найдавніші права стараються забезпечити спокій у державі. Тим теж слідом мусило піти перше писане право в Україні. Вбивство, грабіж, окалічення, крадіж, підпад, чинна зневага, злобне ушкодження чужої річч, неправе мучення людини, втеча задовженого — це головні проступки, що їх знає „Правда Руська“.

Найбільшою карою, яку знає „Правда Руська“, це прогнання та розграблення майна. Цю кару пристосовували за грабіжницьке вбивство, крадіж коня та підпад. Зате кари смерті не згадує „Правда Руська“, лише постановляє, що злодія, приловленого на гарячій учинку, можна було вбити безкарно „як пса“.

Та тому, що грошеві кари („вири“) були тоді дуже великі, то не легко було з них виплатитись і винувник ставав невольником, а за духовою смертю легко могла наступити фізична смерть.

Намагання виконати проступок підпадає меншій карі, як само доконання кари гідного вчинку. На це вказує постановою кари одної гривни кун на того, хто добув меч, однак ще не вдарив. При поступках ушкодження тіла мав право нападений ужити кінцевої оборони, себто вдарити безкарно свого противника, який побив його. Годі не додати, що цей погляд зберігся між нашим народом до сьогодні. А переступлення границі кінцевої оборони підпадає меншій карі, як це виходить із постанови про вбивство злодія, коли той був зв'язаний і його можна було привести до суду. Зате всі співвинні при доконанні проступку були карані однаковою карою.

Система проступків ґрунтується на злій волі винувника, а кара на основі „Правди Руської“ має вже публично-правні признаки, бо кари йдуть князеві, а пошкодований дістає заплату за біль і зворот понесеної шкоди.

Побіч постанов карного права виступають у „Правді Руській“ постанови цивільного права. Вони стоїть на становищі приватної власності у користь голови родини. Двірі разом із інвентарем живим і мертвим, до котрого належать також невольники та закупні, як також з усім іншим рухомим майном був ділянкою приватної розпорядимості господаря.

З приватно-правних умов є відомі „Правді Руській“ куп-

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

54)

Отмарштайн агинув, бо знав занадто багато про „визвольну боротьбу“, не скривався з тим, що опублікує документи і про темні сторони чинних осіб з уряду та партій*).

А недобити української армії босі, обдери і голодні висиджували розброєні по союзницьких таборах; гинули від хвороб, що повстали від холоду і вічного недоїдання під наглядом зрадливого союзника. Одні жили надією, що дочекають часу, коли знову підуть в Україну, а другі привикали до союзника й по трохи обживалися. І тут були поділи на тих, що мали привілей, і на тих, що мали лише обов'язки...

Та повстанські кола в Україні цього всього не знали. Висилаючи своїх післанців у далеку небезпечну дорогу, вони вірили, що вигнання та спільна неволя втихомирила партійну ворожнечу, довела до порозуміння і всі їх усилля

спрямувала в одне русло. Післанці йшли і гинули.

У такий то час прийшла до Тарнова молоденька донька села з Катеринославщини.

Щасливо оминула вона всі перешкоди; де пішки, де поїздом або фірою старалася якнайшвидше дістатись до мети подорожі. Союзницькі влади і не звертали на неї великої уваги: був час, коли здожди впоперек по Галичині снувалися люди гуртами й поодинокі, вертаючися з усіх сторін на рідні пожарища. Звисяла на вулицях Тарнова, вишукувала обережно, де є уряд, розпитувала людей, що не дуже то хотіли говорити рідною мовою: цвенькали „общепонятною“ або калічили союзницьку. Всі здивовані стискали плечима на її запити і старалися якнайскорше її спекатися.

В надії, що побачить якусь ознаку при приміщеннях уряду, дівчина пішла шукати сема. Та ця надія її завела; пробликавши кілька годин стомлена і голодна, нічого не знайшла. Вступила до каварні підкріпитись і тут несподівано знайшла те, що прибула

за кільканадцять соток верств. У сусідстві з нею з другого боку проходу засіли два пани у френчах і потиуху продовжували зячату певно ще на вулиці розмову в не дуже прихильному для уряду і союзників дусі. Віра стала прислухуватись, зрадливши. Один з панів говорив огрічено:

— На фронті я в найгіршому вогні не терпів стільки, скільки тут переносиш. Бо лише тут я дізнався, чому наші частини голі, голодні й без амуніції билися на фронті, коли ворог захоплював склади.

— Брак ідейності, пане полковнику, та недосвід.

— Чи може лінність й недобальство — перебив названий полковником.

— У таборах цього не знають; вірають, що тут робота кипить. А чим більше поляки заливають сала за шкіру, тим більше зростає настрій іти в Україну.

— Трагедія... Ми можемо вести маси в біт, та нема кому їх зорганізувати. Нема сильного проводу, ні дисципліни. Просто зневірюєся. Часто думаю, чи не ліпше було згинуть під Любаром, ніж тут залежати від ласки поляків. Тоді наряд уважав би нас мучениками за ідею. А так зневірили наряд союзом з поляками, віддали Галичину, Волинь, Полісся, а опинилися за джотами... Мені хочеться пробиратися хочби одинцем в Україну... Бо в нас тут початок князів... Роззвал.

— А чи говорили ви про це з головним отаманом? — спитав співрозмовник полковника.

— Говорив, і не раз... Та головний отаман, очевидно, годиться, але нічого не зробить, або зробить інакше. Він у всьому слухає свого начальника контррозвідка та отого типу — Жидківського. Попав під їх вплив. Сам головний отаман працює наче невольник, але заставити до праці інших — рішучо не вміє. А як у вас у таборах?

— Жак... Імо гнилу фасолу, хробаки та дупшиння. Табори повні шпигунів. За вірності справі — кари в холодних і темних казематах, побой... Ось таке становище в таборах. Думаю, що союзники нас з них не випустять...

— Глушно!... Хіба вирятує нас повстання в Україні. Чей же там іще не все замерло... З їх розмови Віра зрозуміла, що це два українські старшини, видно, щирі приятелі: один, що прибув з таборів, а другий з оточення або штабу головного отамана. Що вони були і щирими патріотами, зрозуміла зо змісту розмови. Тому без надуми відізвалася на останню заввагу полковника:

— В Україні жак і румовища...

Оба старшини здивовано дивилися на неї. — А ви звідки те знаєте? Ви звідти? — неймовірно спитав полковник по довшій мовчанні.

— Так, коротко відповіла дівчина. — Але більше не бажалаб говорити в цьому місці, бо вертатимусь назад.

— Зрозуміло. Тут є сторонні люди — згодився другий старшина.

(Далі буде).

* На преселий жаль, ця „визвольна боротьба“ велється і тепер на еміграції. Авторів цієї повісті також загрожувало, колиб він опублікував матеріяли про діяльність провідних деяких наших партій у Канаді.

* Слово „вир“ виводять звичайно від німецького „Вергельд“, а де-хто вказує на схожість із малярським „вер“ — кров, „вереш“ — кривавий. Чи слова „вир“, „вирник“ треба тепер читати „вир“, „вирник“, тоді напевно сказати.

но-продаж, позичка, наем у-слуг, а також поклад (депо-зит). До важности умови купна-продажу вимагане, що-би продавець був власником річ та за умовлену ціну пе-редав її купуючому, а на ви-падок спору мусів набувець довести той правний спосіб свого набуття. Подібне було з позичкою. При позичці куп-ші мали цю полешу, що на випадок спору власною при-сягою стверджували належ-ність позичкового правіжю. Довжик, який не міг віддати довгів, ставав жертвою упа-лости (конкурсу); йому заби-рають усе майно, а його само-го продають у неволю. Колиж довжик попав у невилат-ність внаслідок нещасливої пригоди, то йому розклада-ють довг на частинні сплати (рати).

Предметом позички, згідно з „Правдою Рускою“, можуть бути всякі річ заміни, голов-нож гроші та збіжжя. Про по-зички є в „Правді Рускій“ широкі постанови щодо про-центів і обмеження лихви, а при річних позичках дозво-ляється брати по десять кун від гривни. Про наем услуг згадано у „Правді Рускій“ при закупках, себто свобід-них людей, які наймаються до робіт на якийсь час, звичайно за позичені гроші. Щодо у-мови покладу (депозиту), то „Правда Руська“ відноситься прихильно до особи перехов-ника, який міг себе очистити присягою від закидів поклад-ника. За шкоду, яка сталася комусь, відповідає лише той, хто провинився, а припадком-у шкоду поносить сам влас-ник річ.

Цікаві постанови про спад-коємство. По смерді*) пере-ходить його спадщина на синів, а як нема синів, то на князя, який дає частину незамож-ним донькам померлого смер-да. По боярах, дружинни-ках і інших свобідних людях спадщина переходить на си-нів, а як би синів не було, то на доньки і то згідно з розпо-рядженням спадкодавця, вза-ємного порозуміння між ни-ми або урядового поділу. Замужні доньки не дістають спадщини побіч братів, а не-замужні сестри мають браття віддати заміж і це становить їх відправу з спадщини. Ко-лиж нема синів, то донькам припадає спадщина. По спад-коємстві, який помер без за-дження останньої волі, пере-ходить його майно в рівних частинах на діти (на синів а-бо на доньки), а частина за його душу. Вдова дістає ча-стину спадщини, яку їй при-значив чоловік; колиж чоловік не поїшив того, то дістає рівну частину з дітьми на до-живіття. Ця частина після її смерті переходить на діти. Згадує теж „Правда Руська“, що нерозпоряджене майно матери переходить на дитину, при якій вона померла, та що батьківська хата має перейти на молодшого брата. Не тре-ба доказувати, як ті постано-ви схожі з нинішнім звичаєм між нашим народом.

Після смерті батька стає мати завідателькою майна ді-тей малолітніх, а як вона ви-ходить заміж, то найближчий з родини перебирає опіку над сиротами, хоч і вітчим може бути опікуном. Опікун заря-джує сирітським майном і по-бирає доходи за удержування та старання над малолітніми. З матеріальним правом „Правди Рускої“ вється її процесова система, та, на жаль, небагато сліду з давнього процесу збереглося в нашій пам'ятки. Всякий процес є правовою інституцією, що по-стає шляхом тяжкого досві-ду, тож законодавець не спі-шився надавати певні сталі постанови, а вдовольняв за-значенням того, що було не-ясне, спірне або що надужи-вано в тодішній правній прак-

тиці. До того зміряють безпе-речно постанови „Правди Рускої“ про судові оплати, про свідків, про присягу, пробні докази, обвинувачення („поклеп“), і допитне посту-повання („звод“). Зате зай-вим уважав законодавець „Правди Рускої“ ближче подати сам спосіб судження, а навіть не означив осіб, які мали судити справу. На осно-ві самої „Правди Рускої“ дається лиш сказати про то-дішній устрій судівництва, що князь мав найвищу судову владу, що „вирник“ з „отро-ком“ і „метальником“ перево-див карно-судові слідства за вбивство, що мечник і діт-ський вели урядову роботу при пробних доказах, що діт-ський переводив між братами поділ спадщини та що посад-ник або намісник дають отро-ків для пошукувань утікача холопа.

Про правні станові відноси-ни серед суспільности, як про невольників, закупів, ізгоїв, смердів, купців і чужинців згадує законодавець більше принагідно, подаючи правну основу дотичних законних по-станов або пояснюючи їх або зазначаючи виняткові поста-нови. Вкільці як візьмемо під ува-гу, що подружні справи пола-гали духовні суди та що міжнародні відносини пола-гали відповідні умова-ми, то на основі того корот-кого огляду дійдемо до ви-сновку, що українське право за часів „Правди Рускої“ бу-ло правом із повним його розвитком, який тоді не міг похвалитися ніяким европей-ським нарід.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС.

Ухвалили злуку.

Наш 238 від. У. Н. С., ім. Е. Коновальця, ухвалив одного-лосно злуку У. Н. Союзу з „Згодою Братств“. Бо члени нашого відділу добре розумі-ють моральну і матеріальну користь, яку матимуть обі ор-ганізації, коли злучаться ра-зом. Здається, що нашою ве-ликою національною хвилю є це, що ми роздробляємося занадто. Ділимося на малень-кі товариства, ці партії, й о-кремо ніхто з нас не має ве-ликої сили. Через те ми стає-мо легкою добычкою наших во-рогів. Тому плян злуки, як був поданий головною езеку-тивною У. Н. Союзу, члени на-своїх зборах 4 серпня ц. р. зустріли дуже радо. Це над-звичайно радісне явище, що в нашої суспільності почина-ється запримичувати така склонність лучитися разом в більшу силу, а не ділитися.

Збори відкрив голова відді-лу, П. Мороз, і, подаючи про-граму зборів, розказав про плян злуки та про ті добрі наслідки, які та злука обом організаціям принесе. Описав поклик відділового секретаря, Н. Давискибу, щоб він по-яснив трохи більше ту спра-ву. Покликаний відчитав ко-респонденцію в тій справі з головним урядом, а також розказав про історію цієї злу-ки, як її обговорювано на річ-нім засіданні головного у-ряду, на яким був присутній і Н. Давискиба, як головний радний. Після цього прийня-ли почали ставити різні запити, на що дістали задовольні від-повіді. Потім Д. Селінський поставив внесок, щоб пере-вести голосування за злуку. Внесок підтримали А. Іваш-ків, Бербецький і І. Кутний. Противного внеску не було, тому внесок прийнято одно-лосно.

Дальшою точкою нарад бу-ла справа Світової Вистави в Нью Йорку в 1939 р. Предс. Мороз розказав про значіння нашої участі в згаданій ви-

БАТЬКО Й СИН.

Поліція каже, що 29-літній Клиффорд Йонг (на-ліво) змовився з бандитами вбити його 60-літнього батька, Нета Йонга (направо), щоб син міг дістати маєток по батьку. Поліція далі каже, що заговор не вдавсь, бо Клиффорд не вдалося роздобути гроші на заплату 4 бандитів. Поліція арештувала сина й він те-пер вижидає суду у в'язниці в Парісі, Мізурі. Його батько наняв адвокатів, щоб боронили сина.

ставі. Далі забирали в тій програму конгресу входять справі голос: О. Січкар, Й. отсі точки: 1. Звіти головних Бербецький, Д. Селінський, урядників і голов комітетів; С. Бойко, І. Кутний, О. Шаф-ранська. З молоді говорили: ціально для конгресу написа-І. Буцяк, І. Селінський. Деякі них наукових праць; 3. Видан-висказували думку, можеб тих ня адресар українських про-\$15,000 зложити на визвольну фесіоналістів; 4. Видання У-бороту, щоб скорше воро-країнсько-англійського сло-гів вигнати з рідних земель-ника; 5. Шкільні підручники й Та назагал усі прихильно ста-відповідна література для ді-вилися до Світової Вистави. тей; 6. Сучасні проблеми у-Н. Давискиба знов забрав країнських професіоналістів; слово і представив вагу агі-7. Співпраця нашого товари-тації. Він подав як приклад ства з подібними товариства-ворогів українського народу, ми у старім краю; 8. Співпра-як вони вели та ведуть агіта-ця нашого товариства з укра-цію. Отож і ми не повинні за-їнськими професіоналістами в недобуду цієї ділянки. А зга-Канаді; 9. Українські профе-дана Світова Вистава буде ма-сіоналісти і Ліга Української ти „величезне агітаційне зна-Молоді в Америці. Крім того чіння. Інші народи видають на є ще багато інших справ, з котрими український профе-ту цілі мільони і не вважають сіоналіст в Америці й Канаді це неспотрібним. Ми мусимо тимбільше дбати про це, щоб стрічається у своїм щоденнім житті.

Заряд товариства старався видати адресар професіоналі-стів іще перед надходячим конгресом, але з браку ко-операції багатьох професіо-налістів його пляни не могли здійснитися. Вислані профе-сіоналістам бланкети до ви-повнення з якоїсь причини це до нині не були виповнені й звернені секретареві. Тому, щоб пізніше не було критик й нарікань, іще раз прохаемо тих українців і українок, котрі покинули університети і ко-легії, а котрі це до нині не виповнили бланкетів, щоб не-

Н. Давискиба, секретар.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШКАГО, ІЛЛ.

Конгрес українських професіоналістів.

Шестий Конгрес Україн-ських Професіоналістів Аме-рики й Канади відбудеться в Пітсбургу в готелі Форт Піт у днях 3, 4 і 5 вересня ц. р. В

гайно їх виповнили і вислали секретареві, д-рові П. Канчіро-ві.

Шість літ минає, як в Аме-риці зорганізувались україн-ські професіоналісти на те, щоб взаємно могли собі по-магати та спільно сповняти громадянські обов'язки, нало-жені на них як на людей з наукою і досвідом, у котрих українське громадянство має знайти дорадників і провід-ників у всіх длянках україн-сько-громадянського життя в ново прибраній вітчизні.

Молодий українець чи у-країнка, що вступає до уні-верситету чи до колегії, по-винні пам'ятати, що набуто знання не належить лише до нього або до неї, але нале-жить до всього українського громадянства. Тим більше в нації, котра бореться за свою волю, за свою державу. На кожному українському інтелі-гентові спочиває певна части-на громадянської праці, за котру він особисто мусить відповісти.

Час і обставини змінюються постійно. З кожним днем ви-ринають нові проблеми для українського професіоналіста. Самому їх вирішати трудно. Тому кожний професіоналіст повинен доложити усіх ста-рань і прибути на зілд.

ЗА ТОВАРИСТВО УКРАЇН-СЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ:
Роман Г. Смул, предсідник.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КОГОС. Н. Й. Збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 57, відбудуться в суботу 20. серпня, точно в годині 7. вечір, в церковній галі. Проситись всіх членів і членів прибути, бо є важні справи до вирішення, як спра-ва злуки Згоди Братств з У. Н. Со-юзом і інші. Кожний член і члени-ця є обов'язані на ці збори прийти точно на час означений. Проситись тих, що ще до тепер не є членами Братств і Союзу, щоб прийшли й написали себе, а також своїх дітей. Тим покажемо, що ми свідомі украї-ни не тільки язиком, але ділом.— Теодор Малігловка, предс.; Дмитро Мричко, кас.; Іван Коба, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Братство св. Арх. Михайла, від. 11 повідомляє своїх членів, що піврічні збори від-будуться дня 21. серпня, в годині 1-шій пополудні, в церковній галі на Мейпл евеню. Проситись всіх членів прибути на ці збори і вирішити свої загалості; буде вибір контролорів і справоздання з діяльності решти урядників. Є інші справи до полагод-ження. Проситись всіх членів, щоб привели своїх і чужих дітей і ви-писали до У. Н. Союзу.— Теодор Во-лошук, секретар.

НЬО ЙОРК, Н. Й. Надзвичайні збори 204 відділу відбудуться в ві-кторію 23. серпня ц. р. в год. 8:15 ве-чер, в салі укр. прав. громади, 334 ст. 14 уліця. В програмі нарад буде голосування в справі злуки Згоди Братств з Укр. Нар. Союзом, даль-ше справа Союзного зв'язу й інші біжучі справи. Кожний член відділу обов'язково має бути приямним на цих зборах.— М. Близнак, секр.

УВАГА! НЬОАРК, Н. ДЖ., ГІЛСАЙД І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНСКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В НЬОАРКУ

— влаштовує —
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

З ТАНЦЯМИ
В НЕДІЛЮ, 21. СЕРПНЯ (AUG.) 1938 P.

В BARCLAY'S GARDEN, 34 BLOY ST., HILLSIDE, N. J.
Початок 1. год. попол. — Вступ 35 ц.

Цим запрошується всіх громадян з Ньюарку, Гілсайд і околиці прибути численно на цю веселу забаву в городі та мов в родинному гурті призабути бодай на хвилину про свої щоденні турботи.

Будуть місця й позамісцеві бесідники, декламації, спів, тощо. До танців буде пригравати добріша музика. За добру й довольную забаву ручити, КОМІТЕТ.

УВАГА! НЬО ЙОРК Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

Українське Запomoгове Товариство „Дністер“

відділ 361 У. Н. Союзу,

— влаштовує —

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21. СЕРПНЯ (August) 1938 РОКУ
у BELVEDERE PARK (North Beach) 23-50 94th St., JACKSON HEIGHTS, L. I.
МУЗИКА ПЕРШОРЯДНА. ВСТУП 50 ЦЕНТІВ.

Парк отворений від 10 години зрана.

DIRECTION TO THE PARK: From 57th Street and 2nd Avenue "L" take Willets Point train to Junction Blvd. All Subways to Grand Central or Times Square, change to Flushing train and get off at Junction Blvd Station. Take Street Car to North Beach. From Brooklyn: Grand Street Car to North Beach. All trains to Queensboro Plaza Station and change to Flushing train. 8th Avenue Subway to Grand Ave., Queens, then take North Beach Car. All Cars stops in front of the Belvedere Park.

За добру забаву ручити КОМІТЕТ.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ

MANIFESTATION FOR UKRAINE'S
INDEPENDENCE

in NEW YORK

at

HIPPODROME

43rd Street & 6th Ave.

ПОЧАТОК 7:45 ВЕЧЕРОМ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ!

Подаємо до загального відома, що проти У-КРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ, яка є в стадії гарячкової підготовки, наші вороги розви-нули сильну кампанію через свої урядові, дипльо-матичні агентури, яка має на цілі знівечення наших зусиль над заманіфестуванням української справи перед світом, а то й унеможливлення нам Маніфе-стації взагалі. Їхнім старанням були зроблені не-правдиві, зловісні денунціяції до американських чин-ників. Між іншим дійшло до того, що такі ж доноси були зроблені і до американських радіових стай в Нью Йорку, про це, що ніби Українці „через комер-ційні радіові стай ширять духа української рево-люції, скерованого проти Советської Росії та Поль-щі“ — в наслідок чого одна з українських радіо-годин, що від ряду неділей проголошувала наші ого-лошення, мала поважні непорозуміння з радіо-ста-цією.

Відомі вже є недавні клопоти, які Комітет Мані-фестації мусів переборювати взязку з винайомом салі, де дві великі ньюйорські салі, що були закон-трактовані на Маніфестацію, по черзі зірвали були свої контракти, але остаточно та справа зістала ус-пішно полагодженою.

УКРАЇНЦІ!

Як бачимо, ворожа рука не обминає ані одної нагоди до того, щоб перешкодити та недопустити до УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЬО ЙОРКУ! Вороги знають, що цей могутній у-країнський національний здвиг на еміграції матиме велику вагу для справи визволення України, а для них буде великим ударом.

УКРАЇНЦІ!

Навіть поза кордонами нашої рідної землі, за океаном, ворог намагається наложити свою злочин-ну руку на наше національне життя та спинити хід нашої народньої праці, бо знає, що сьогодні світ дивиться на українську еміграцію в Америці як на ту частину української нації, яка одинока має сво-бідну змогу зарепрезентувати свою націю та дати повний вираз українській справі перед світом.

ТОМУ — ДАЙМО СВОЮ ВІДПОВІДЬ НАХАБ-НИМ ВОРОГАМ!!

ХАЙ НА БУДУЧЕ ЗНАЄ ВОРОГ, ЯКІ НАСЛІД-КИ ЗАВСІДИ ПРИНЕСУТЬ ЙОМУ ЙОГО НЕГІДНІ ПРОВОКАЦІЇ! — ХАЙ ПАМАТАЄ, ЩО КОЖНИЙ ЙОГО ЗЛОБНИЙ КРОК ПРОТИ НАС ЗАКІНЧИТЬ-СЯ ЛИШЕ БІЛЬШОЮ КОНСОЛІДАЦІЄЮ НАШИХ СИЛ ТА ПОЧУВАНЬ.

В ЦЕЙ ГРІЗНИЙ МОМЕНТ, КОЛИ НАПЕРЕДО-ДНІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА НАС ЛЕЖИТЬ ОБОВ'Я-ЗОК ЗАЯВИТИ СВІТОВІ СТАНОВИЩЕ УКРАЇН-СЬКОЇ НАЦІ ТА ОСТАТОЧНУ МЕТУ ЇЇ ЗМАГАНЬ, ТА КОЛИ НАВІТЬ ЗА ОКЕАНОМ ПРОБУЮТЬ ПЕ-РЕСЛІДУВАТИ НАС, СТАНЬМО ВСІ ЛАВОЮ ПРО-ТИ ВОРОГА!! — ВСІ, ХТО ТІЛЬКИ МОЖЕ, СПОВ-НИМ СВОЙ СВЯТИЙ ОБОВ'ЯЗОК!

ВСІ НА НАЦІОНАЛЬНУ МАНІФЕСТАЦІЮ
В НЬО ЙОРКУ!!

Комітет Української Національної Маніфестації

*) Смерд — кожна особа в проти-ставленні до князя.

ЗБРОЯ УКРАЇНЦІВ У НАЙДАВ- НІШИХ ЧАСАХ

(Продовження).

(2)

Ножа вживали від дуже давніх часів як необхідного владу, а також як оборонної зброї. Назва походить від слова „низати, пронизувати“. Пізніше з ножа виробився кинжал. До бронзової доби робили кремінні ножі. Ніж носив не лише воєк, але й кожний громадянин, купець для власної оборони за хлявою або поясом.

Кия (кола) вживали в княжих часах дуже часто в боях. З кия повстала часом булава, як символ влади.

Сокири та топори дуже розповсюджені були колись у війську та купецтві. Ібн-Фолдан бачив у кожного українського купця сокиру. Вістря було каблукато вигнуте з глибоким вирізом між обухом і вістря. Деякі сокири мали посередині круглу дірку. Дослідники здогадуються, що в ту дірку вкладали палик, щоби при ударі вістря занатло глибоко не вбивалося в тіло, бо тяжко було витягнути вбиту сокиру. Інші дослідники здогадуються, що в дірку був засилений шнурок, щоби випущену на ворога сокиру можна було назад до себе притягнути. Літопис під роком 1216 згадує: „Бі бо у него (Мстислава Мстиславича) топір з поворозою (шнурком) у руці“.

Що в княжій добі в Україні меч був уже дуже розповсюдженний, на це маємо докази в чужих письменників, а також із знахідок. Ібн-Фолдан пише, що українські кунці мали мечі широкі, хвилясті, французької роботи. Чи справді були це мечі роботи германських франків, тоді напевно сказати; можливо, що були варязького виробу, а письменник хотів зазначити, що не були східного походження. В договорі князя Ігоря з греками сказано, що „Русь“ складала присягу на меч: „Нехрещені Русь (бо були вже тоді і хрещені українці, а ті присягали на хрест) да полагають щити своя і мечі своя і да кленуться о всі, яже суть написана на хароті сей“ (на договорі). Про меч говорить князь Володимир Мономах у „Поученні дітям“, а саме, що дикий кабан вирвав йому меч ізза пояса. Вістря меча плоске, в формі шувара, з обох боків гострі. Та були мечі теж лише з одного боку гострі; це щось перехідне між мечем і шаблею. Рукоять меча була різної: коротша або довша, кругла або плоска. Рукоять старих українських мечів коротка, оправлена в кістку, дерево або ріг.

Хоч довгі, прості мечі були дуже розповсюджені в Україні в княжій добі, а навіть носили їх усі громадяни, то згодом їх витиснули легкі криві шаблі. Шабля була відома вже в IX столітті, а в „Слові о полку Ігореві“ згадана шабля як „руська“ зброя. І меч і шаблю носили при боці, за поясом. Мечі стрічаємо й у піхоті й у кудців, а шабелі уживала переважно кіннота.

Піхва мечів була дерев'яна, збита з дощочок, бували піхви і шкіряні, себто шкірою обвивано дерев'яні боки. Зверху піхва була прикрашена і розмальована орнаментом. У літописах сказано про угорські, руські, лядські шаблі, а в „Слові о полку Ігореві“ є дуже поетичний зворот: „Ту ся саблям потручати о шеломи половецькі“.

Шабля взяла верх над мечем тому, що була багато легша, вигідніша, а сила удару її багато більша, бо вістря шаблі паде скісно до тіла та й вигідніше було нею рубати.

До охорони тіла від ворожих стріл, мечів, уживали кольчуги (або блоні, себто панциря). Голову перед ударами захищали шоломом. Спершу шеломи були стійкові, вгорі гостро закінчені, пізніше трохи нижчі ширші, з різними додатками та прикрасами. Стійкові, гострі шеломи носили дружинники князя Бориса. В 1802 році знайшли над рікою Кляземою шолом, який приписують князеві Ярославів Всеволодовичеві. Той шолом заходив на голову і заслонював череп, чоло аж до брів і вух,

долішню частину голови і шию закривала окрема сітка кольчужна. Сітку прикріплювали до обідки шолому, який в долішній частині мав дірки, спеціально для того зроблені. Обвідка мала посередині чола вивеснення або вигнуту, штаб очку, до якої прикріплювали окрему листовку, що йшла згорі нині і закривала ніс (переносиця). Лице було або відкрите, або закрите прилиплим, яку прилепляли окремо до шолома. Шолом Ярослава Всеволодовича прикрашений орнаментом. На голові частині ціла постать із крилами, мабуть, архангел Михаїл, у горі зображене погруддя людини.

Груди та весь тулуб охороняла броня або кольчуга. В літописі вжита переважно назва броня. Це була звичайна звіряча шкіра, груба, висушена, обернена шерстю наверх, зішита на мішок із отворами на руки. Щоби була відпорніша, на удари покривали шкіру малими металевими плитками, уложеними одна на одну, як луска у риби. До панциря належали ще інші частини, що накривали руки „нараменники“, „наголінники“ на ноги. Таких зложених панцирів уживали галицько-волинські та литовські князі щойно в XIII і XIV столітті під впливом Заходу.

Кольчуга, це сорочка з дротяних, залізних кільцоток, сплєтених разом, із короткими рукавами, а сягала майже до колін. І панцир і кольчугу надягали на одягу. Ріжниця між кольчугою і панцирем велика. Кольчуга легенька, можна було її носити без напруги, зате панцир неподатний, тяжкий, кожну частину його треба було зв'язувати, як зимою так і літом дуже прикрій — а ще до того, як увесь був металевий.

(Докінчення буде).

ЙОГО ПОПИРАЄ РУЗВЕЛТ.

Лоренс Кемп, федеральний прокуратор з Атланти, в стейті Джорджія, за якого вибір до конгресу заявився президент Рузвельт, виступаючи рівночасно проти вибору сенатора Волтера Джорджа, котрому президент закидає на задництво.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРУКЛИН, Н. Я.

Со срібного весілля на „Рідну Школу“.

Дня 6. серпня ц. р. Іван і Ксенія Шепули святкували 25-літню річницю свого подружжя. З тої нагоди їх кривні, куми і знайомі зробили їм несподіванку: влаштували гарну забаву і принесли дарунки. Крім того приготували гарний старокраєвий коровай. При гарній та веселій забаві,

співачи українські пісні та згадуючи старий край, приїзні не забули також про потреби старого краю, а саме, про Рідну Школу, яка виховує українські патріотичні молоді покоління. На залик К. Боднарчука гості зложили на Рідну Школу \$7.75, які переслали через Об'єднання. Зложили по \$1: Шепула, Ковбаский, Маркович, Боднарчук, Блаватник, Томас; по 50 ц.: Зазуля, Соя, Скорни; Сай 25 ц.

Гість.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

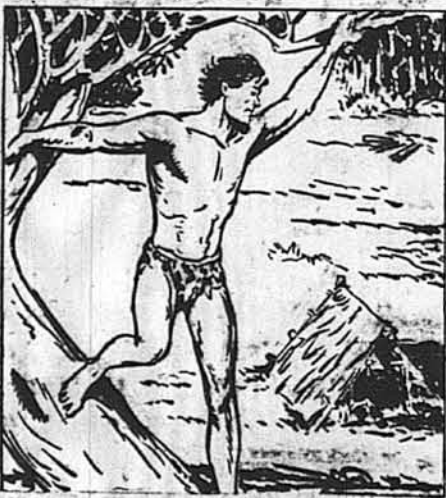
З хрестин на народні цілі.

Дня 1. липня ц. р. Йосиф і Марія Ганусей хрестили свого сина Йосифа Євгена в своїм домі в Філадельфії. З цієї нагоди вони запросили до себе багато гостей. При обіді тостмаїстер, о. Сильвестер Гладкий, уділював присутнім слова. Бажаючи хрещеникові багатьох літ, один з приїзних гостей, Василь Дубас з Ньюарку, Н. Дж., спімнув кілька словами за моголу Українських Січових Стрільців, котра знаходиться в Старій Ропі, а потребує відновлення, та попросив про жертву на ту ціль. Панни Анна Дубас і Анна Багній пішли по жертви і зібрали \$13, які переслали через Об'єднання на згадану ціль. Зложили по \$1: І. Ганусей, о. С. Гладкий, Анна Багній, Анна Дубас, В. Дубас, М. Дубас, І. Білець, д-р Гарасим, А. Гарасим, І. Ганусей, Г. Дзік, С. Дубей, І. Багній.

Анна Багній.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(72)

Віднайшовши сліди хлопців, Тарзан тепер не дармував, а послідав у тому напрямку, в котрому йшли дикуни. Шлях тепер був виразний. Та всетаки він час до часу зупинявся, щоби по різних знаках віднайти не тільки напрямок їх дороги, але також відкрити всі ті вчинки, які вони поповнювали на тій дорозі. Бо від тих дикунів Тарзан сподівався всього.

Оглядаючи довкруги місця цієї драми, Тарзан відчитав, що дівчина ця мусіла бути Івонна, що хлопці пробували її врятувати, що дикуни напали на хлопців і зловили одного, а другий утік. Вкінці Тарзан міг відчитати, що цей другий не покидав їх, тільки слідував за ними і хотів їм допомогти. Він відкривав у своїй уяві ці сцени наче найкращий детектив.

Та рівночасно з тим його огорнув лях. Він знав, яка нерівна була ця боротьба. Той, що був на волі, не міг побороти всіх дикунів. Хто зна, чи він достатньо також не полав у їх руки. А хто зна, чи вони ще живуть. Бо дикуни нераз розправляються зо своєю жертвою відразу. Фактично вони приготувалися вже до останнього акту і в тій цілі будували жертвник.

Івонна дуже добре розуміла, що означає цей жертвник, і з ляху її хололо серце. Вкінці цей жертвник був готовий. Будівничі уступалися, а на передне місце виступив найвищий жрець, Голм. Піднісши вгору „святий“ ніж, він закликав на дикунів: „А тепер приведіть його сюди! Настав час, щоби принести жертву божкові вогню“. Очі дикунів заернулися до Дика.

ДЕ ІСТІ СМАЧНО І ДЕШЕВО

В ГОСТИНИЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

217-219 1ST 6-та ВУЛИЦЯ В МІСТІ НЬО ЙОРКУ.

МОЖЕТЕ ТАРО ЗАБАВИТИСЬ

при кожній нагоді Вашої у нас привасти.

Власник гостиниці, Денис Гула, радо вітає свої гості.

ОДНАКОВО ЦІКАВЕ І ВАЖНЕ ДЛЯ ЛЕМКІВ, ЯК І ДЛЯ ІНШИХ УКРАЇНЦІВ

Бо як не може бути цікавою давнина західної межі України, де браття лемки віками обороняли українську землю, не пускаючи в неї чужину?

ЯК ЦЕ ДІЯЛОСЯ, ДІЗНАТИСЯ МОЖНА

з книжки Юліана Тарновича під наголовком

ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

Подає наперед опис Лемківщини, її розміри, вигляд краю, її природу й багатства.

Далі опис лемків: про їх ріст і вдачу, про їх звичай і обичай; про їх пісні й традиції.

Також про господарку на Лемківщині.

І список лемківських місцевостей.

Історію карпатських земель, починаючи з до-історичних часів, через княжі часи, перехід під Польщу та життя під нею, участь Лемківщини в козацьких повстаннях Богдана Хмельницького, початки релігійного й національного відродження, перехід під Австрію, аж до Лемківщини в світову війну й до Лемківщини в народному зриві.

КНИЖКА МАЄ ТРИ КАРТИ І 100 ІЛЮСТРАЦІЙ.

Ціна 1 долар.

Замовляти в:

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!

ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬОГОДНІ

Бабські Забобони, комедія у 4 відслонах (5 муж. 2 жен.) 25 ц.
Берім біду за роги, велика збірка веселих сценок, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самовірок, на веселій вечір 45 ц.
Вигадливий бурсак, комедія для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жінчини, 4 мужчини, дівчата, хлопці) 25 ц.
Козачка, пєса на 4 дії, (10 мужчин, 3 жінчин, гурт) 30 ц.
Ой видно село, драма на 3 дії, з недавнього минулого (6 мужчин, 3 жінчин, гурт) 35 ц.
Село на сцені, збірка монологів, діялогів, співів і представлення, які надаються для влаштування; ревії, вечорниці, товариські зібрання тощо 30 ц.
Ой три шляхи широкі, драма з сучасного життя в 4-ох діях, 8 муж., 5. жен. 30 ц.
Садок вишневий коло хати, пєса на одну дію, на підставі молодечого життя Тараса Шевченка. 2 муж., 1 жінка, 6 дітей 25 ц.
Інценізації вибраних творів Тараса Шевченка з 15 образками, укладу сцени та 6 піснями в нотах 40 ц.
Козацький рік, пєса на 3 дії в 5 відслонах, 5 муж., 4. жен. 30 ц.
Кінь наш, історична драма на 5 дії з часу боїв українського війська з більшовиками, 8 муж., 2 жен. 30 ц.
Інституція, інценізація на 6 картин з оповідання Марка Вовчка. 10 жен., 2 муж. 35 ц.
Слава Кобзареві, сценічна картина, присвячена пам'яті Тараса Шевченка, з додатком 7 пісень на Свято Шевченка, 25 ц.
На кредит і на С. О. D. не висилаємо. Замовлення висилайте на адресу:

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ своїх країн до села Маллавіка, повіт Скалат. Голосиця на адресу:

N. Pacalujko
BERKSHIRE, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий до зажиття. Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в незначній, а тоді закінчується по-го або зраз першим чином, починаючи, або по встанні раніше. Мілертон не виробляє прищипки.

ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА вистає майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам „Свободи“ продовжена до 1. вересня 1938:

1 коробка Мілертону	----- \$ 75
2 коробки	----- 1.25
3 коробки	----- 1.75
6 коробок	----- 3.00
12 коробок	----- 5.50

Платять за злітками Мілертону у вашій суспільній аптеці, але по знижених цінах можете дістати Мілертон лише в офісі Мілертону: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ
ПОХОРОННИК
2321 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.
Модерна каплиця.
Добра обслуга.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
Телефон: Armgate 4575
Тел. до дому: Seeley 0298.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРОКЛІН, НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удербеткер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8083